

IVAN CANKAR

Rodil se je Na klancu na Vrhniki kot osmi otrok. Oče je služil kruh kot krojač, kjer pa se ni dolgo obdržal in je prekinil proizvodnjo ob prihodu trgovine s konfekcijo v Vrhniko. Zapustil je družino in odšel delat v Bosno. Mati je zelo težko preživljala družino, imela je srečo, da ji je pri tem pomagala vrhniška gospoda.

Svoje prve literarne prispevke je objavil že kot dijak, pozneje pa je pisateljstvo postalo njegov poklic. Na začetku je svoje slovstvene ambicije usmeril predvsem v pesništvo, a se je kmalu bolj posvetil pripovedništvu in dramatiki. Snov za svoja pripovedna in dramska dela je v glavnem zajemal iz mestnega in izobraženskega okolja; motivno, idejno in literarnovrstno pa so njegova dela izredno raznolika.

Leta 1882 se je Cankar vpisal v osnovno šolo na vrhniškem hribu. Z odličnim uspehom se je leta 1888 s pomočjo vrhniških veljakov vpisal na ljubljansko realko. Stanovanje je dobil pri očetovem bratrancu Šimnu, a se je kasneje od njega zaradi pomanjkanja denarja odselil in si poiskal cenejše stanovanje. Čeprav je zelo stradal, je kdaj pa kdaj odšel med počitnicami v Pulj, kjer je imel sorodnike.

Po maturi, ki jo je opravil leta 1896, je odšel na Dunaj študirat tehniko. Kmalu si je premislil in se prepisal na slavistiko. Ob tem je tudi izgubil podporo kranjskega deželnega zbora, ki je znašala 20 goldinarjev. Leta 1897 se je preselil v Pulj, ker mu je umrla mati. Čez čas se je vrnil na Dunaj, kjer je ostal do leta 1909. Dve leti prej (1907) je sicer hotel vstopiti v politiko kot kandidat socialdemokratov na deželnih volitvah, a mu ni uspelo. Po odhodu z Dunaja je živel v Sarajevu, kjer je živel pri bratu - duhovniku, kasneje pa se je dokončno preselil v Ljubljano.

12. maja 1913 je imel v ljubljanskem Mestnem domu znamenito predavanje *Slovenci in Jugoslavija*, po katerem je bil aretiran zaradi izjave, ki je zagovarjala jugoslovansko politično zvezo. Naslednje leto je bil nato znova aretiran, tokrat na Vrhniki, zaradi domnevnih simpatij do Srbov. Ne da bi zadevo preiskali, so ga zaprli na Ljubljanski grad, kjer je bil izpuščen šele 9. oktobra. Medtem mu je v avgustu umrl oče. Leto kasneje je odšel k vojaku v Judenburg na Zgornjem Štajerskem, kjer so ga že čez en mesec odpustili zaradi bolezni.

Poleti 1918 je nekaj časa prebival na Bledu, proti koncu oktobra pa se je pri padcu po stopnicah hudo poškodoval. Kot kraj njegove smrti beležimo Cukrarno v Ljubljani. Pokopali so ga na ljubljanskih Žalah v t.i. grobnici

moderne, kjer so pokopani tudi Josip Murn, Dragotin Kette in Oton Župančič.

Magazin *Žurnal* ga je postavil na 3. mesto (od desetih) najpomembnejših Slovencev v zgodovini

Dela

- *Erotika (pesniška zbirka)* (1899)
- *Vinjete (črtice)* (1899)
- *Jakob Ruda* (1901)
- *Knjiga za lahkomiselnje ljudi (novele)* (1901)
- *Tujci (roman)* (1901)
- *Za narodov blagor (drama)* (1901)
- *Ob zori (novele)* (1903)
- *Življenje in smrt Petra Novljana (povest)* (1903)
- *Gospa Judit (povest)* (1904)
- *Hiša Marije pomočnice (roman)* (1904)
- *Križ na gori (roman)* (1904)
- *Potepuh Marko in kralj Matjaž (povest)* (1905)
- *Martin Kačur (roman)* (1906)
- *Nina (roman)* (1906)
- *Smrt in pogreb Jakoba Nesreče (povest)* (1906)
- *Aleš iz Razora (povest)* (1907)
- *Hlapec Jernej in njegova pravica (povest)* (1907)
- *Krpanova kobila (esej)* (1907)
- *Novo življenje (roman)* (1908)
- *Pohujšanje v dolini šentflorjanski (drama)* (1908)
- *Kurent (povest)* (1909)
- *Sosed Luka (novele)* (1909)
- *Za križem (drama)* (1910)
- *Bela krizantema (esej)* (1910)
- *Hlapci (drama)* (1910)
- *Troje povesti (povesti)* (1911)
- *Volja in moč (novele)* (1911)
- *Lepa Vida (drama)* (1912)
- *Milan in Milena (roman)* (1913)
- *Podobe iz sanj (črtice)* (1920)
- *Grešnik Lenart (povest)* (1921)
- *Romantične duše (drama)* (1922)